

Katarzyna Czech

Rozwój zrównoważony jako wyzwanie dla Unii Europejskiej w warunkach globalnej gospodarki

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 40/2, 33-43

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katarzyna Czech*

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY JAKO WYZWANIE DLA UNII EUROPEJSKIEJ W WARUNKACH GLOBALNEJ GOSPODARKI

STRESZCZENIE

Jednym z wyzwań globalnej gospodarki XXI wieku jest taka redefinicja modelu jej rozwoju, by sprzyjał on ograniczeniu postępującego rozwarstwienia społecznego i gospodarczego. Kryzys finansowy ostatnich lat uwypuklił bowiem nierównowagę w systemie gospodarka – środowisko – społeczeństwo. W tej sytuacji rozwój zrównoważony (RZ) traktowany jest jako alternatywa dla innych koncepcji rozwoju, na poziomie państw narodowych, regionalnych ugrupowań integracyjnych oraz gospodarki światowej jako całości. Celem opracowania jest próba oceny spójności działań podejmowanych w ramach zrównoważonego rozwoju na poziomie Unii Europejskiej na tle globalnych inicjatyw RZ. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że ze względu na znaczące dysproporcje rozwojowe koncepcja Komisji ds. Zrównoważonego Rozwoju (*Commission on Sustainable Development – CSD*) monitorująca postęp w zakresie RZ sprawdza się w większym stopniu, niż konkretne wskaźniki ilościowe, np. Milenijne Cele Rozwoju (*Millennium Development Goals – MDGs*).

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, Milenijne Cele Rozwoju, strategia Europa 2020

Wprowadzenie

Jednym z wyzwań globalnej gospodarki XXI wieku jest taka redefinicja modelu jej rozwoju, by sprzyjał on ograniczeniu postępującego rozwarstwienia

* Adres e-mail: katarzyna.czech@ue.katowice.pl.

społecznego i gospodarczego. Kryzys finansowy ostatnich lat uwypuklił bowiem nierównowagę w systemie gospodarka – środowisko – społeczeństwo. W tej sytuacji rozwój zrównoważony (RZ) traktowany jest jako alternatywa dla innych koncepcji rozwoju¹. Strategie zrównoważonego rozwoju powinny zatem odegrać istotną rolę w polityce rozwojowej państw, bloków regionalnych i organizacji międzynarodowych.

Celem artykułu jest próba oceny spójności działań podejmowanych w zakresie RZ na poziomie Unii Europejskiej, na tle wskazanych inicjatyw globalnych, na podstawie porównania znaczenia i kształtowania się wybranych wskaźników ilościowych.

W opracowaniu wykorzystano metodę analizy opisowej, analizy danych statystycznych i syntezy.

1. Globalne i regionalne inicjatywy na rzecz rozwoju zrównoważonego – wybrane zagadnienia

Kraje członkowskie UE brały aktywny udział w międzynarodowych debatach na temat powiązania środowiska przyrodniczego i rozwoju, które miały miejsce już w latach 60. XX wieku. Jednym z najistotniejszych ogólnosiwiatowych porozumień w zakresie wdrażania RZ była Agenda 21, czyli tzw. globalny program działań, dokument podpisany w 1992 roku, będący rezultatem Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro na temat środowiska i rozwoju². Agenda 21 była dokumentem wyznaczającym wszechstronny plan działań w zakresie RZ w XXI wieku, zarówno dla organizacji międzynarodowych, w tym przede wszystkim dla ONZ, jak również dla rządów poszczególnych krajów, a także różnorodnych grup społecznych. Należy zauważyć, że w ramach realizacji Agendy 21 w Unii Europejskiej do 2008 roku pojawiło się blisko 6000 projektów wdrażających jej postanowienia w unijnych społecznościach³.

Rok 2000, a więc milenium, sprzyjał różnorodnym deklaracjom podejmowanym na skalę międzynarodową. Jedną z nich stał się dokument przyjęty na szczycie

¹ A. Jankowska-Kłapkowska, *Założenia do scenariuszy ekologicznie zrównoważonego rozwoju gospodarki krajowej*, „Ekonomia i Środowisko” 1997, nr 22, s. 7.

² *UN Conference on Environment and Development 1992*, United Nations, NY 1997.

³ R.C. Smardon, *A Comparison of Local Agenda 21 Implementation in North American, European and Indian Cities*, „Management of Environmental Quality: An International Journal” 2008, Vol. 19, s. 118.

ONZ, podpisany przez przywódców 189 krajów, zawierający tzw. Milenijne Cele Rozwoju (*Millennium Development Goals* – MDGs), które stanowią zobowiązania ilościowe w zakresie wybranych zagadnień, a ich spełnienie do 2015 roku przez kraje sygnatariuszy powinno przyczynić się do ograniczenia negatywnych zjawisk obserwowanych w gospodarce globalnej⁴. W związku z końcem okresu realizacji MDGs podjęto decyzje na temat wyznaczenia kolejnych celów w zakresie RZ. Tym razem określono 17 celów, a w ich ramach ilościowe i jakościowe wskaźniki do osiągnięcia w 2030 roku lub w niektórych przypadkach 2020 roku. Ostateczne decyzje w tym zakresie powinny zostać podjęte we wrześniu 2015 roku⁵.

W UE kompleksowa strategia RZ została opracowana w 2001 roku i zmodyfikowana w 2006 roku jako uzupełnienie Strategii Lizbońskiej. Jej głównym celem był rozwój działań, dzięki którym UE mogłaby zapewnić obecnym i przyszłym pokoleniom stały wzrost jakości życia, dzięki tworzeniu społeczności opartych na zasadach trwałego rozwoju – społeczności wydajnie gospodarujących zasobami i z nich korzystających, czerpiących z potencjału gospodarki w zakresie innowacji ekologicznych oraz społecznych i przez to zapewniających dobrobyt, ochronę środowiska naturalnego i spójność społeczną. UE miała też m.in. promować trwały rozwój na całym świecie oraz czuwać nad spójnością wewnętrzną i zewnętrzną polityki wspólnotowej z zasadami trwałego rozwoju świata i zobowiązaniami UE na arenie międzynarodowej. Brak sukcesu w realizacji Strategii Lizbońskiej spowodował jednak konieczność przededefiniowania celów UE w zakresie osiągnięcia pożądanego poziomu RZ⁶. W odpowiedzi na trudną sytuację, w jakiej znalazły się praktycznie wszystkie kraje członkowskie UE w związku z kryzysem finansowym oraz ze względu na nowe uwarunkowania wynikające z ewolucji gospodarki światowej w warunkach globalizacji, w marcu 2010 roku sformułowano „Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”. Jej priorytet to równoczesne osiągnięcie rozwoju inteligentnego, gwarantującego rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, rozwoju zrównoważonego, który efektywniej niż dotychczas wspiera gospodarkę korzystającą z zasobów, bardziej przyjazną śro-

⁴ Por. www.un.org/millenniumgoals/ (dostęp 10.04.2015).

⁵ Por. <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgsproposal> (dostęp 10.04.2015).

⁶ Por. np. *Przegląd strategii UE dotyczącej trwałego rozwoju (EU SDS) – odnowiona strategia*, Rada UE, 10917/06, Bruksela 26.06.2006, s. 3.

dowisku i bardziej konkurencyjną, a także rozwoju sprzyjającego społecznemu wsparciu gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającemu spójność społeczną i terytorialną⁷.

2. Globalne i regionalne mierniki oceny realizacji RZ – analiza porównawcza na wybranych przykładach

Analiza inicjatyw podejmowanych przez Unię Europejską na rzecz RZ potwierdza dwutorowość prowadzonych przez nią działań. Z jednej strony, na uwagę zasługuje realizowana konsekwentnie, chociaż nie bez problemów, i na bieżąco modyfikowana strategia unijna związana z implementacją wszystkich aspektów RZ na poziomie ugrupowania⁸. Z drugiej natomiast, należy podkreślić rolę UE jako podmiotu aktywnie działającego na rzecz globalnych inicjatyw w zakresie RZ. Unii Europejskiej będącej podmiotem gospodarki światowej dotyczą więc zarówno globalne wskaźniki monitorujące postęp w zakresie RZ, jak również wielkości związane z realizacją unijnych celów rozwojowych.

Wśród globalnych wskaźników związanych z realizacją rozwoju zrównoważonego na uwagę zasługują te zaproponowane przez Komisję ds. Zrównoważonego Rozwoju (*Commission on Sustainable Development* – CSD), będące wynikiem postanowień wynikających z zapisów Agendy 21, jak również te związane z realizacją milenijnych celów rozwoju.

Wiele z zaproponowanych wskaźników w obydwu grupach pokrywa się. Jednak zasadnicza różnica polega na tym, że celem wskaźników CSD jest zapewnienie punktu odniesienia lub zestawu standardów do śledzenia postępu w realizacji narodowych celów RZ w poszczególnych krajach lub ogólnie rozwoju zrównoważonego. Natomiast wskaźniki związane z MDGs zostały opracowane po to, by globalnie monitorować postęp w realizacji określonych celów ilościowych⁹.

⁷ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela 3.03.2010.

⁸ Nie można także pomijać narodowych strategii RZ prowadzonych przez kraje członkowskie UE, uwzględniających unijne zalecenia, ale wykorzystujących wewnętrzne potrzeby i możliwości w tym zakresie. Por. np. K. Czech, *Nowy wymiar strategii zrównoważonego rozwoju na przykładzie Francji*, w: *Transformacja gospodarki – poziom krajowy i międzynarodowy*, red. B. Kos, Studia Ekonomiczne nr 90, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2011.

⁹ *Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies*, UN New York, October 2007, s. 6–7.

Również w UE możemy wyróżnić dwie grupy wskaźników. Pierwsza dotyczy przyjętego przez UE w 2005 roku zestawu ponad 100 wskaźników sprzyjających długookresowemu monitorowaniu postępu w zakresie RZ. Ich charakter jest podobny do wskaźników CSD¹⁰. Druga grupa to osiem wskaźników ilościowych wyznaczonych dla osiągnięcia celów strategii Europa 2020¹¹.

MDGs, jak już wspomniano, sformułowano, by monitorować postęp w zakresie postulowanych wartości określonych w kolejnych celach do 2015 roku¹².

Cel 1 odnosi się do wyeliminowania skrajnego ubóstwa oraz głodu. Wiąże się to ze zmniejszeniem o połowę liczbę ludzi, których dochód nie przekracza 1 dolara dziennie. **Cel 2** dotyczy zapewnienia powszechnego nauczania na poziomie podstawowym, a podjęte zobowiązanie dotyczy zagwarantowania wszystkim dzieciom możliwości ukończenia pełnego cyklu nauki na poziomie podstawowym. **Cel 3** to promowanie równości płci, awansu społecznego kobiet w ramach zobowiązania odnoszącego się do wyeliminowania nierównego dostępu płci do pierwszego i drugiego szczebla edukacyjnego do 2005 roku, a na wszystkich szczeblach do 2015 roku. W ramach **celu 4** postanowiono ograniczyć umieralność dzieci poprzez zmniejszenie o 2/3 wskaźnika umieralności dzieci w wieku do lat 5 w latach 1990–2015. Realizacja **celu 5** odnosi się do poprawy opieki zdrowotnej nad matkami dzięki zmniejszeniu o 3/4 wskaźnika umieralności matek w latach 1990–2015. **Cel 6** zakłada ograniczenie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS, malarii i innych chorób zakaźnych. **Cel 7** powinien zapewnić ochronę środowiska naturalnego dzięki zobowiązaniom związanym z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju w krajowych strategiach i programach oraz stosowaniem metod hamujących zubożenie zasobów środowiska naturalnego. Należałoby zmniejszyć o połowę liczbę ludzi pozbawionych stałego dostępu do czystej pitnej wody, a do 2020 roku osiągnąć znaczącą poprawę warunków życia przynajmniej 100 milionów mieszkańców slumsów. **Celem 8** jest stworzenie globalnego partnerskiego porozumienia na rzecz rozwoju poprzez dopracowanie dostępnego dla wszystkich, opartego na jasnych przepisach, przewidywalnego i nikogo niedyskryminującego systemu handlowo-finansowego.

¹⁰ Por np. *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, red. T. Borys, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa–Białystok 2005, s. 124; *Sustainable Development in the European Union, 2009 Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy*, EUROSTAT statistical books, KE, Bruksela 2009.

¹¹ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego...*

¹² www.un.org/fr/millenniumgoals/ (dostęp 5.04.2015).

Z kolei na poziomie UE osiągnięcie założonych w ramach Strategii Europa 2020 priorytetów wiąże się z realizacją do 2020 roku wyznaczonych celów ilościowych, które – jak powszechnie wiadomo – dotyczą: wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat, który powinien wynosić 75% (**cel 1**); środków przeznaczanych na inwestycje w badania i rozwój, które powinny osiągnąć 3% PKB Unii (**cel 2**); osiągnięcia celów „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (**cele 3, 4, 5**); liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, którą należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie (**cele 6 i 7**); liczby osób zagrożonych ubóstwem, którą należy zmniejszyć o 20 mln (**cel 8**)¹³.

Analizując MDGs i cele ilościowe Europa 2020, można dopatrzeć się kilku elementów wspólnych lub przynajmniej podobnych. Dotyczą one przede wszystkim eliminacji ubóstwa uwzględnionej w obydwu zestawach celów ilościowych, chociaż inaczej zdefiniowanej. Obydwa zestawy wskaźników uwzględniają też osiągnięcie celów z zakresu ochrony środowiska i edukacji, jednak ich sformułowania obnażają dysproporcje rozwojowe we współczesnym świecie. W zakresie celów edukacyjnych MDGs formułują wskaźniki dla szkolnictwa podstawowego, Europa 2020 dla szkolnictwa wyższego. Natomiast w zakresie celów środowiskowych w ramach MDGs jest mowa m.in. o dostępie do wody pitnej, a w strategii UE o wzroście zużycia energii odnawialnej i redukcji emisji CO₂.

Analiza kształtowania się wartości wskaźników Europa 2020 wskazuje, że ich osiągnięcie jest dla wielu krajów trudne (mimo określenia indywidualnych celów dla poszczególnych krajów), a bieżące wartości wskaźników, w wielu wypadkach, znacząco odbiegają od postulowanych do osiągnięcia w 2020 roku¹⁴.

Jeśli chodzi o monitorowanie realizacji milenijnych celów rozwoju, kraje UE znalazły się w grupie 55 krajów rozwiniętych. Osiągnięcie MDGs dla tej grupy państw było relatywnie łatwe¹⁵.

Rola Unii Europejskiej w realizacji milenijnych celów dotyczy jednak przede wszystkim jej zobowiązań w zakresie pomocy rozwojowej, która powinna sprzy-

¹³ *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego...*, s. 5.

¹⁴ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators>; http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4411192/4411431/Europe_2020_Targets.pdf (dostęp 5.04.2015).

¹⁵ Por. np. mdgs.un.org/unsd/mdg/Resources/Static/Products/progress2014/Snapshots/BGR.pdf (dostęp 6.04.2015).

jać postępowi w osiągnięciu wyznaczonych celów w najbiedniejszych krajach świata i monitorować ich skuteczność.

3. Znaczenie UE jako donatora oficjalnej pomocy rozwojowej dla realizacji Milenijnych Celów Rozwoju

Globalny wymiar otaczającego świata, którego cechą charakterystyczną są znaczące dysproporcje w rozwoju poszczególnych krajów i regionów, powoduje konieczność optymalnego wykorzystania potencjału przy realizacji zamierzeń, których powodzenie ma przynieść istotne zmiany, zwłaszcza dla krajów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji.

Dotyczy to m.in. realizacji MDGs. Wytyczone w nich wskaźniki mogą być osiągnięte w wielu regionach tylko dzięki zewnętrznej pomocy. Takim wsparciem jest bez wątpienia oficjalna pomoc rozwojowa (ODA), w ramach której UE jest największym donatorem. Na uwagę zasługuje fakt, że w 2005 roku przewodniczący Komisji, Parlamentu i Rady podpisali nowe oświadczenie w zakresie polityki rozwojowej UE – tzw. konsensus europejski, określający, po raz pierwszy od pięćdziesięciu lat współpracy, wspólne dla państw członkowskich zasady realizacji polityki rozwojowej w duchu komplementarności¹⁶.

Wyniki przeprowadzonej w 2013 roku analizy wskazują, że w porównaniu z rokiem poprzednim, w 2012 roku tylko cztery kraje zwiększyły udział udzielanej ODA w produkcie narodowym brutto (PNB), a siedem utrzymało ich dotychczasowe proporcje, co potwierdzają dane zawarte w tabeli 1¹⁷. Tylko cztery z 27 państw członkowskich UE osiągnęły w 2012 roku poziom ODA przekraczający 0,7% PNB. O ile w 2011 roku jedynym krajem, którego ODA przekroczyła 1% PNB, była Szwecja, o tyle w 2012 roku poziom ten osiągnął też Luksemburg.

Zobowiązania na 2015 rok dla poszczególnych krajów UE wahają się od 1% PNB dla Danii, Luksemburga i Szwecji, 0,33 PNB dla krajów, które dołączyły do UE w latach 2004 i 2007 i 0,7 dla pozostałych państw członkowskich. W tabeli 1

¹⁶ Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 12 kwietnia 2005 r., *Przyspieszenie postępów w realizacji milenijnych celów rozwoju – wkład Unii Europejskiej*, KOM(2005) 132 wersja ostateczna, http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12533_pl.htm (dostęp 10.04.2015).

¹⁷ *EU ODA Levels in 2012 and Towards 2015, Information Note to the EU Member States*, Council of the EU General Secretariat, 063/13 DEVGEN, 4.04.2013, s. 5.

przedstawiono wielkość pomocy rozwojowej poszczególnych państw członkowskich UE w 2012 roku i prognozy skali tej pomocy przedstawione przez Komisję Europejską lub same kraje członkowskie na rok 2015. Jednocześnie dane dotyczące ODA wskazują na dużą lukę finansową wynikającą z różnicy między przyjętymi zobowiązaniami a możliwymi do realizacji planami finansowymi. Istotna różnica wynika w dużej mierze ze skutków kryzysu finansowego i mimo zaleceń Komisji Europejskiej nie udało się jej zapobiec. Wytyczne Komisji dotyczyły ukierunkowania pomocy przede wszystkim na kraje i populacje z niewielkimi postęпами w zakresie MDGs, w tym na kraje o niestabilnej sytuacji i kraje najsłabiej rozwinięte¹⁸.

Tabela 1. Oficjalna pomoc rozwojowa krajów UE – wybrane elementy

Państwo członkowskie	2012		2015		2015 luka	Państwo członkowskie	2012		2015		2015 luka
	mln EUR	% PNB	mln EUR	% PNB	mln EUR		mln EUR	% PNB	mln EUR	% PNB	mln EUR
Austria	865	0,28	1,347	0,4	1,014	Malta	14	0,23	23	0,33	---
Belgia	1,792	0,47	2,92	0,7	---	Niderlandy	4,298	0,71	4,161	0,64	420
Bułgaria	30	0,08	56	0,12	90	Niemcy	10,198	0,38	11,008	0,38	9,409
Cypr	20	0,12	29	0,17	26	Polska	341	0,09	613	0,15	734
Czechy	171	0,12	188	0,12		Portugalia	441	0,27	513	0,31	640
Dania	2,115	0,84	2,258	0,84	0,16	Rumunia	113	0,08	134	0,09	381
Estonia	18	0,11	25	0,13	38	Słowacja	61	0,09	69	0,09	196
Finlandia	1,027	0,53	1,119	0,53	366	Słowenia	45	0,13	49	0,13	73
Francja	9,336	0,45	10,916	0,49	4,671	Szwecja	4,078	0,99	4,748	1,0	---
Grecja	252	0,13	202	0,11	1,106	Węgry	93	0,1	104	0,1	231
Hiszpania	1,516	0,15	1,360	0,12	6,270	Wlk. Brytania	10,627	0,56	14,117	0,7	---
Irlandia	629	0,48	623	0,44	359	Włochy	2,053	0,13	2,822	0,17	8,699
Litwa	40	0,13	44	0,12	76	UE-27	50,525	0,39	59,803	0,43	35,620
Luksemburg	336	1,0	337	0,96	15	UE-15	49,564	0,41	58,450	0,46	33,397
Łotwa	16	0,08	19	0,07	66	UE-12	961	0,1	1,353	0,12	2,223

Źródło: *EU ODA Levels in 2012 and Towards 2015...*, s. 5; „Union européenne”, in OECD, *Coopération pour le développement 2011: Édition spéciale „50e anniversaire”*, OECD Publishing, Paris 2012, <http://dx.doi.org/10.1787/dcr-2011-23-fr> (dostęp 2.04.2015).

¹⁸ Commission staff working document, *Progress Made on the Millennium Development Goals and Key Challenges for the Road Ahead* accompanying the communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *A Twelve-point EU Action Plan in Support of the Millennium Development Goals*, SEC(2010) 418 final, Brussels, 21.4.2010.

Podsumowanie

Globalizacja stanowi istotne uwarunkowanie dla rozwoju wszystkich podmiotów współczesnej gospodarki. Dysproporcje występujące obecnie między gospodarkami narodowymi stanowią jednak barierę dla stworzenia uniwersalnych celów RZ i wskaźników monitorujących postęp w ich realizacji. Widać to wyraźnie na przykładzie celów milenijnych, których spełnienie dla krajów wysoko rozwiniętych, do których należy UE, nie stanowiło wyzwania, a dla krajów najmniej rozwiniętych pozostaje wciąż poza zasięgiem i bez zewnętrznej pomocy nie będzie możliwe¹⁹. Wydaje się więc, że koncepcja CSD, wyznaczająca jedynie standardy monitorowania postępu w zakresie RZ, w większym stopniu sprawdza się jako koncepcja globalna niż MDGs. Wyznaczanie ilościowych celów szczegółowych powinno natomiast odnosić się do poszczególnych regionów czy subregionów, niekoniecznie związanych z istnieniem zorganizowanych bloków gospodarczych, i uwzględniać ich sytuację oraz możliwości w zakresie RZ, tak jak w przypadku unijnej strategii Europa 2020.

Nie ulega jednak wątpliwości, że złożoność implementacji tak wielopłaszczyznowego pojęcia, jakim jest RZ, wymaga skoordynowanych działań na poziomie gospodarki światowej jako całości, w tym pomocy najbardziej potrzebującym. Dlatego na szczególną uwagę zasługują wszelkie globalne inicjatywy w tym zakresie, nawet jeśli podjęcie w ich ramach konkretnych zobowiązań jest trudne, co miało miejsce podczas Szczytu Ziemi Rio +20²⁰. Pozostaje mieć nadzieję, że globalne inicjatywy podjęte po 2012 roku, których sfinalizowanie przewiduje się w roku 2015 roku, uwzględnią dotychczasowe doświadczenia w zakresie formułowania wskaźników dających większą szansę ich skutecznej realizacji.

Aktywny udział ugrupowań integracyjnych i bloków gospodarczych o mniej formalnym charakterze oraz ich krajów członkowskich w międzynarodowych konwencjach dotyczących RZ, gwarantuje większą spójność i w konsekwencji większe efekty w zakresie wypełniania postulatów RZ w skali krajów, regionów i skali globalnej. Przykładem takich działań jest Unia Europejska, ale jej regionalna i globalna aktywność nie stanowi gwarancji skutecznej implementacji celów RZ.

¹⁹ *Millennium Development Goals: 2014 Progress Chart*, www.un.org/millenniumgoals/2014%20MDG%20report/MDG%202014%20Progress%20Chart_English.pdf (dostęp 12.04.2015).

²⁰ *Rezultaty szczytu w Rio*, Unia Europejska.org, www.uniaeuropejska.org/rezultaty-szczytu-w-rio (dostęp 10.04.2015).

Literatura

- Commission staff working document, *Progress Made on the Millennium Development Goals and Key Challenges for the Road Ahead*, accompanying the communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *A Twelve-point EU Action Plan in Support of the Millennium Development Goals*, SEC(2010) 418 final, Brussels, 21.4.2010.
- Czech K., *Nowy wymiar strategii zrównoważonego rozwoju na przykładzie Francji*, w: *Transformacja gospodarki – poziom krajowy i międzynarodowy*, red. B. Kos, Studia Ekonomiczne nr 90, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Katowice 2011.
- EU ODA Levels in 2012 and Towards 2015, Information Note to the EU Member States*, Council of the EU General Secretariat, 063/13 DEVGEN, 4.04.2013.
- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, KOM (2010) 2020 wersja ostateczna, Bruksela 3.03.2010.
http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4411192/4411431/Europe_2020_Targets.pdf (dostęp 10.04.2015).
- <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators> (dostęp 10.04.2015).
- <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgsproposal> (dostęp 10.04.2015).
- Indicators of Sustainable Development: Guidelines and Methodologies*, UN New York, October 2007.
- Jankowska-Kłapkowska A., *Założenia do scenariuszy ekologicznie zrównoważonego rozwoju gospodarki krajowej*, „Ekonomia i Środowisko” 1997, nr 22.
- Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego oraz Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 12 kwietnia 2005 r., *Przyspieszenie postępów w realizacji milenijnych celów rozwoju – wkład Unii Europejskiej*, KOM(2005) 132 wersja ostateczna, http://europa.eu/legislation_summaries/development/general_development_framework/r12533_pl.htm (dostęp 10.04.2015).
- Millennium Development Goals: 2014 Progress Chart*, www.un.org/millenniumgoals/2014%20MDG%20report/MDG%202014%20Progress%20Chart_English.pdf (dostęp 10.04.2015).
- Przegląd strategii UE dotyczącej trwałego rozwoju (EU SDS) – odnowiona strategia*, Rada UE, 10917/06, Bruksela 26.06.2006.
- Rezultaty szczytu w Rio*, Unia Europejska.org, www.uniaeuropejska.org/rezultaty-szczytu-w-rio (dostęp 10.04.2015).
- Smardon R.C., *A Comparison of Local Agenda 21 Implementation in North American, European and Indian Cities*, „Management of Environmental Quality: An International Journal” 2008, Vol. 19.

Sustainable Development in the European Union, 2009 Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy, EUROSTAT statistical books, KE, Bruksela 2009.
UN Conference on Environment and Development 1992, United Nations, NY 1997.
Wskaźniki zrównoważonego rozwoju, red. T. Borys, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa–Białystok 2005.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS A CHALLENGE FOR THE EUROPEAN UNION UNDER THE GLOBAL ECONOMY

Abstract

One of the challenges of the global economy of the twenty-first century is a redefinition of its development model, which favors the progressive reduction of social and economic inequalities. The recent financial crisis has highlighted the imbalance in the economy – environment – society system. In that situation the sustainable development (SD) is considered as an alternative to other concepts of development at multiple levels, namely, the state level, regional integration associations level and also at the global economy level.

The aim of the study is to assess the coherence of SD activities of EU, compared to similar global initiatives. The analysis shows that due to significant development disparities, the CSD concept, is more efficient in monitoring the progress of SD than specific quantitative indicators of the MDGs.

Translated by Mateusz Czech

Keywords: sustainable development, Millennium Development Goals, Europe 2020

JEL codes: O10, O11